

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

**Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015**

Кафедра філософії, соціології та політології

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. 4 від «4» 04 2021 р.)

Ректор

А.А. Мазаракі

**ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ СОЦІОЛОГІЧНОЇ
СЛУЖБИ ТА ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА /**

**ORGANIZATION OF THE WORK OF SOCIOLOGICAL
SERVICE AND PROFESSIONAL ETHICS**

ПРОГРАМА /

COURSE SUMMARY

Київ 2021

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ заборонено

Автор: **Н.Б. Шуст**, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри філософії, соціології та політології

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії, соціології та політології «12» травня 2021 р., протокол № 29

Програму розглянуто і затверджено на засіданні вченої ради факультету міжнародної торгівлі та права «30» серпня 2021 р., протокол №1

Рецензенти: **Ю.І.Яковенко**, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри соціології та політології, НАУ

М.П. Кухта, доктор соціологічних наук, професор кафедри філософії, соціології та політології

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ СОЦІОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ ТА ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА /

**ORGANIZATION OF THE WORK OF SOCIOLOGICAL
SERVICE AND PROFESSIONAL ETHICS**

**ПРОГРАМА/
COURSE SUMMARY**

ВСТУП

Програма дисципліни «Організація роботи соціологічної служби та професійна етика» призначена для студентів бакалаврату КНТЕУ галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 054 «Соціологія», спеціалізації «Соціологія економічної діяльності».

Програму підготовлено відповідно до Стандарту вищої освіти України із зазначеної спеціальності та відповідної освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів КНТЕУ.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.
6. Лист погодження програми дисципліни.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Організація роботи соціологічної служби та професійна етика» є ознайомлення та набуття студентами компетенцій формування концептуальних та організаційно-методичних засад діяльності сучасних соціологічних служб, ознайомлення зі світовим і вітчизняним досвідом організації роботи соціологічних служб, а також із методикою підготовки та координацією етичної роботи фахівців, які залучаються до процесу організації та проведення емпіричного соціологічного дослідження.

Завданням вивчення дисципліни є формування у студентів системно-теоретичного уявлення про зміст складових соціологічної служби, сформованих у дисциплінарних межах соціогуманітарних дисциплін, що забезпечують якісне проведення емпіричних соціологічних досліджень та основні методологічні принципи, категорії, поняття та терміни пізнання професійної етики соціолога.

Предметом вивчення дисципліни є сучасні соціологічні служби як організації, їх діяльність, структура та функції та професійна етика соціолога в умовах конкурентного середовища та ринком соціологічних служб України.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

знання:

- базові знання з філософських і соціальних дисциплін, що певною мірою впливають на формування теоретичних засад соціально-гуманітарного світогляду студентів.

вміння:

- визначатися в масиві різноманітних знань, використовувати різні за змістом та світоглядною направленістю наукові праці, підручники, навчальні посібники, історичні джерела;
- застосовувати соціологічні категорії, поняття, концепції та теорії для інтерпретації даних досліджень соціальних явищ і процесів;
- аргументувати свою точку зору і науково доводити її в дискусіях;
- здатність вчитися і бути сучасно навченим до самоосвіти.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Організація роботи соціологічної служби та професійна етика» як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

Соціологія економічної діяльності (ОС бакалавр)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
ЗК01	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.	1-21
ЗК03	Здатність працювати в команді.	2-4
ЗК04	Здатність бути критичним та самокритичним.	1-21
ЗК05	Здатність спілкуватись з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).	1-21
ЗК06	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	3-5
ЗК07	Навички міжособистісної взаємодії.	2-5
ЗК09	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.	3-21
ЗК10	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	1-21

ЗК11	Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	1-21
ЗК12	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	1-21
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності за освітньою програмою</i>		
СК01	Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології <i>та економіки</i> .	1-21
СК04	Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.	6-21
СК05	Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження.	2-21
СК07	Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефахівців.	2-21
СК08	Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога.	1-21
СК10	<i>Здатність налагоджувати, підтримувати і розвивати міждисциплінарне професійне співробітництво на основі знання організації роботи соціологічної служби в системі державних та недержавних органів.</i>	1-21
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
РН01	Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.	1-21

PH03	Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціально-економічних змін в Україні та світі.	1-21
PH04	Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних та соціально-економічних явищ у контексті професійних задач.	1-21
PH05	Вільно спілкуватися державною та іноземною/ іноземними мовами усно і письмово з професійних питань.	1-21
PH06	Ефективно виконувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач.	1-21
PH07	Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціально-економічної інформації, <i>представлення аналітичних звітів</i> .	1-21
PH08	Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.	1-21
PH09	Вміти розробляти програму соціологічного дослідження.	3-21
PH10	Володіти навичками збору соціально-економічної інформації з використанням кількісних та якісних методів.	1-21
PH11	Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефаківців.	1-21
PH12	Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога.	5,6

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Організаційні моделі соціологічної служби в Україні

Соціологічна служба як організація. Види соціологічних служб. Напрями діяльності соціологічної служби. Функції підрозділів соціологічної служби. Стандарти діяльності соціологічної служби. Основні споживачі соціологічної інформації.

Захист цивільних прав споживачів. Цивільний кодекс України. Безпека життєдіяльності. Охорона праці.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1,2,3.

Додатковий:4,5,6,8,15.

Інтернет-ресурси:26-31.

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення професійної діяльності соціолога

«Кодекс професійної етики соціолога САУ» як головний документ діяльності соціолога. Етичний кодекс Української асоціації маркетингу.

Міжнародний процесуальний кодекс проведення маркетингових і соціологічних досліджень ICC/ESOMAR. Кодекс етики Міжнародної соціологічної асоціації.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий:4-8, 16,24.

Інтернет-ресурси:26-31.

Тема 3. Соціологічна служба в умовах конкуренції

Соціологічна служба як юридична особа, що здійснює комерційну діяльність в умовах конкурентного середовища. Імідж соціологічної служби. Основні напрями рекламної діяльності соціологічної служби. Інформаційна безпека в роботі соціологічної служби.

Основні соціологічні служби України. КМІС, Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка, Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва, SOCIS, TNS, GFK, UMG тощо.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3

Додатковий: 4,5,6,8,15.

Інтернет-ресурси: 26-31.

Тема 4. Організаційна структура соціологічної роботи в Україні

Соціологічна асоціація України (САУ) як наукова та громадська організація. Членство в САУ: колективне, індивідуальне. Мета й завдання САУ.

Організаційна структура соціологічної роботи в Україні. Установи Національної академії наук України. Центри вивчення громадської думки. Установи при різних державних організаціях, міністерствах і відомствах. Соціологічні кафедри та лабораторії ВНЗ. Соціологічні служби підприємств та інших соціальних організацій.

Інститут соціології НАН України та напрями його діяльності.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4,5,6,8,15.

Інтернет-ресурси: 26-31.

Тема 5. Створення соціологічної служби

Створення та поновлення соціологічної служби. Бізнес план. Життєвий цикл компанії. Юридичні основи створення бізнесу.

Соціологічна служба як самостійний підрозділ, підпорядкований керівництву підприємства або головному соціологу, права і обов'язки якого встановлюються на рівні інших головних спеціалістів підприємства або установ. Структура і штати соціологічної служби: соціологи, психологи, спеціалісти з профорієнтації, організації та управління виробництвом. Організація соціологічної служби: 1 штатний соціолог у складі іншого структурного підрозділу; соціологічна група: 2-3 штатні соціологи у складі структурного підрозділу або 2-3 штатні соціологи у складі іншого структурного підрозділу; соціологічне бюро: 3-6 штатних соціологів у складі іншого структурного підрозділу; самостійна лабораторія: 4-6 штатних соціологів (малокомплектна), 5-7 штатних соціологів (середньокомплектна), 10-15 штатних соціологів (великокомплектна). Соціологічні

служби створюються у структурі відділу кадрів, організації праці та заробітної плати, планового відділу, бюро технічної інформації тощо.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4,5,6,8.

Інтернет-ресурси: 26-31.

Тема 6. Типологія та призначення соціологічних служб

Типологія соціологічних служб. Соціологічні служби на державних підприємствах, установах та організаціях. Соціологічні служби громадських інституцій. Консалтингові соціологічні служби. Дослідницькі соціологічні центри. Маркетингові центри установ, навчальних закладів.

Призначення та функції соціологічної служби. Проведення соціологічних дослідження з метою всебічного вивчення соціально-психологічних проблем праці, побуту і відпочинку. Розробка та реалізація заходів з метою виявлення і використання соціальних резервів зростання обсягів та ефективності виробництва. Удосконалення управління соціальними процесами. Організація роботи з управління соціальним розвитком трудових колективів, методичного забезпечення цього розвитку. Координація розробки й реалізації комплексних соціальних програм і технологій.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4,5,6,8.

Інтернет-ресурси: 26-31.

Тема 7. Супроводжувальна документація проведення соціологічного дослідження

Супроводжувальна документація. Загальні вимоги до дослідницької документації. Основні складові проекту соціологічного дослідження. Цілі, методика розробки дослідницького проекту.

Загальні вимоги до розробки і оформлення методологічного та процедурного розділів програми дослідження. Елементи програми теоретико-прикладного дослідження. Методологічний розділ. Процедурний розділ. Послідовність і зміст алгоритму розроблення програми дослідження. Визначення можливих напрямків

практичного використання результатів. Розроблення організаційного плану дослідження. Розроблення і затвердження технічного завдання, складання сітьового графіку робіт.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4-6.

Інтернет-ресурси: 26-31.

Тема 8. Регламентна документація на проведення соціологічного дослідження

Загальні вимоги до процедурної документації. Технічне завдання на проведення соціологічного дослідження: поняття, призначення, етапи розроблення. Структура титульного аркушу технічного завдання. Етапи нормоконтролю. Узгодження і затвердження технічного завдання. Обов'язкові розділи технічного завдання.

Особливості процесу укладення угоди на проведення соціологічного дослідження. Угода на проведення соціологічного дослідження: предмет, складові елементи. Взаємодія учасників дослідницького процесу протягом виконання робіт. Порядок здачі та приймання робіт, конфіденційність, відповідальність, контроль, термін чинності, додаткові умови. Вартість дослідницького проекту. Проблема оцінки реальних витрат і загальної вартості проекту соціологічного дослідження.

Робочий план соціологічного дослідження: поняття, призначення, складові. Елементи робочого плану теоретико-прикладного дослідження. Елементи робочого плану прикладного дослідження. Сітьовий графік дослідження.

Проектування вибірки. Визначення методу, місця і часу збирання даних. Обсяг репрезентативної вибірки. Критерії репрезентативності виборки: статистичний, ресурсоекономічний, аналітичний. Гомогенність/гетерогенність об'єктів досліджуваної генеральної сукупності. Кількість досліджуваної категорії. Помилки репрезентативності як граничні можливі відхилення вибіркової частки і вибіркової середньої від частки і середньої у генеральній сукупності. Види помилок репрезентативності: систематичні, випадкові. Середня помилка вибірки. Гранична помилка вибірки. Процедура визначення обсягу вибірки.

Особливості налагодження комунікацій у місцях збирання даних. Спеціальні прийоми або проєктивні техніки у процесі проведення соціологічного дослідження. Постановка суміжних завдань, застосування додаткової інформації. Визначення

відповідальних за реалізацію проекту. Субпідрядники та оцінка їх ролі в реалізації соціологічного проекту.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4-8, 20.

Інтернет-ресурси: 26-31.

Тема 9. Кадровий потенціал працівників соціологічних служб

Вимоги до набору працівників соціологічних служб. Процес набору потенційних працівників та його етапи. Співбесіда з потенційними працівниками, її мета, завдання, зміст, вимоги до неї. Заповнення особистих документів потенційними працівниками. Тестування потенційних працівників, його мета і можливості застосування. Перевірка виконання обов'язків на попередньому місці роботи. Прийняття рішення стосовно різних категорій потенційних працівників. Можливості службового просування персоналу соціологічних служб

Навчання працівників соціологічної служби, загальні положення. Базове навчання керівника проекту: особливості та тривалість проведення; програма навчання. Підвищення кваліфікації керівника проекту, його принципи та форми. Базове навчання супервайзера: особливості проведення, тривалість, програма навчання. Базове навчання інтерв'юєрів: особливості проведення, тривалість, програма навчання. Етичні обов'язки інтерв'юєра. Супровід інтерв'юєрів під час виконання першого завдання. Базове навчання рекрутерів: особливості проведення, тривалість, програма навчання. Супровід рекрутерів під час виконання першого завдання. Базове навчання контролерів: особливості проведення, тривалість, програма навчання. Супровід контролерів під час виконання першого завдання. Базове навчання операторів: особливості проведення, тривалість, програма навчання. Контроль виконання оператором першого завдання.

Атестація працівників: мета, призначення. Категорії працівників, які підлягають атестації. Періодичність і терміни проведення атестації. Порядок проведення атестації. Порядок розгляду суперечок з питань атестації працівників. Зберігання матеріалів атестації.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4-11.

Інтернет-ресурси: 26-31.

Тема 10. Польовий етап соціологічного дослідження

Основні характеристики первинних даних: правильність, точність (стійкість), валідність (обґрунтованість). Валідність. Підходи до валідації: прагматична, конструктивна (зовнішня, внутрішня), дискримінантна, очевидна. Надійність як характеристика первинних даних. Методи встановлення надійності вимірювання: метод неодноразового тестування; метод альтернативної форми; метод підвибірки.

Організація збирання первинної соціологічної інформації для кількісних методів дослідження. Загальні положення щодо збирання даних. Керування польовими роботами під час кількісного дослідження, фокус-груп, інтерв'ю, хол-тест (hall test). Дотримання правил опитування населення. Уточнена постановка мети, наукових завдань, плану використання результатів обстеження, обсягу, розчленування і розподілу обстежуваної вибірки і її обґрунтування, термінів, тривалості і місця обстеження. Остаточна програма питань або тестів. Програма статистичної обробки (приблизний проект). Свідоцтво про узгодження з іншими споживачами. Виготовлення та оформлення дослідницьких інструментів.

Інструктаж виконавців: сутність, мета, складові, вимоги, форми проведення. Пробне інтерв'ю під час інструктажу. Ведення записів під час польових робіт, інформація, що підлягає документуванню. Організація приміщення для фокус-груп та хол-тесту. Апробація польових документів. Мета та спроби пробного дослідження. Підготовка інструкції до польових документів. Розрахунок рівня участі респондентів у соціологічному дослідженні. Складання списків респондентів. Поняття «досяжності респондента». Методика відбору (рекрутування) респондентів. Особливості налагодження комунікацій в місцях збирання даних. Формування мережі інтерв'юєрів та її значення для ефективної роботи соціологічної служби. Контроль роботи інтерв'юєрів і рекрутерів: польовий і візуальний. Проблеми фальсифікації. Помилки, не пов'язані із фальсифікацією.

Контроль робіт у різних видах опитування. Контроль польового етапу глибинних інтерв'ю та фокус-групових досліджень.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4-7, 18.

Інтернет-ресурси: 26-31.

Тема 11. Організація роботи інтерв'юєра

Поведінка інтерв'юєра. Встановлення контакту із респондентом. Посвідчення інтерв'юєра. Інструктивні вказівки інтерв'юєрові, що містяться в опитувальнику. Звернення до респондента. Знайомство з видами питань. Відкрите питання з кодувальною таблицею. Правила та прийоми опрацювання відкритих питань. Відповідь спонтанна та з підказкою. Делікатність і «провокаційність» запитання: дії інтерв'юєра. Правила та обов'язки інтерв'юєра. Запис інтерв'ю. Технічні правила запису. Редагування запису інтерв'ю. Правила та поради щодо редагування. Візуальний допоміжний матеріал: картки, фотографії, малюнки. Процедура застосування візуального допоміжного матеріалу. Картки для ранжування. Техніка ранжування.

Спеціальні технічні прийоми в бланку інтерв'ю: обертання (ротація), крос-фільтр. Інструкція інтерв'юєрові. Коментарі до опитувальника і межі можливих пояснень респондентові. Психологічний аспект у ситуації «респондент запитує». Вміння відповідати не пояснюючи. Проведення попарного інтерв'ювання. Застосування диктофону під час навчання інтерв'юєрів. Інтерв'ювання «стороннього», процедура проведення. Особливості польового та візуального контролю роботи інтерв'юєрів. Контроль польових інтерв'ю кількісного дослідження: обсяг контролю; форми проведення контролю; параметри, що перевіряються. Вимоги до інтерв'юєрів під час проведення досліджень якісними методами.

Організація роботи виконавців в інших видах дослідження. Особливості анкетних опитувань. Інструктаж щодо запрошення респондентів для здійснення процедур анкетування та інтерв'ю.

Телефонні опитування та вимоги до інтерв'юєрів. Експертні опитування. Особливості роботи з документами у поштових опитуваннях.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4-7, 18.

Інтернет-ресурси: 26-31.

Тема 12. Організація обробки соціологічних даних

Обробка даних: загальні принципи. Функціональні обов'язки відповідального за обробку даних. Залучення субпідрядників до обробки даних.

Складання програми статистичної обробки. Проведення емпіричних обстежень. Отримання в установленому порядку дозволу на проведення емпіричного обстеження. Складання і розмноження дослідницьких інструментів (анкети, зразки тестів, документи обробки, інструкції тощо). Підготовка дослідницьких інструментів (первинні документи) для обробки даних (реєстрація, класифікація та ін.). Побудова програми теоретичної обробки. Специфікація на обробку даних соціологічного проекту.

Обробка даних кількісних соціологічних досліджень. Резервування та архівування комп'ютерної обробки даних. Серії резервних файлів, їх зберігання. Особливості кодування соціологічних даних. Відповідальні за підготовку системи кодів та інформації. Підвибірка у процесі розробки системи кодів. Затвердження системи кодів та інструкції кодувальнику.

Структура обробки первинної інформації. Перевірка кодування. Введення соціологічних даних. Верифікація введення даних. Процедурні вимоги. Редагування даних. Обробка даних якісних соціологічних досліджень.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4-7, 18.

Інтернет-ресурси: 26-31.

Тема 13. Організація аналізу соціологічних даних

Узагальнення результатів дослідження. Виклад результатів у наукових документах. Особливості подання та оформлення текстового матеріалу в наукових працях соціо-гуманітарного напрямку. Подання табличного матеріалу. Таблиця як спосіб подання інформації. Види таблиць. Елементи таблиці. Призначення та подання таблиць-висновків. Верифікація таблиць. Подання ілюстративного матеріалу. Діаграми. Графіки. Бібліографічний апарат наукових результатів. Бібліографічний опис доповідей, промов, виступів, інтерв'ю.

Поняття інформаційно-аналітичного продукту. Види інформаційно-аналітичних документів: довідка, аналітична записка, оглядова записка, рекомендації, програма. Принципи складання інформаційно-аналітичного продукту.

Апробація результатів дослідження за допомогою публікації. Основні форми апробації результатів соціологічного дослідження. Проведення наукових

конференцій, засідань тощо з представниками громадськості щодо повідомлення про результати.

Програмні заходи щодо перевірки на практиці ефективності висновків і рекомендацій засобами соціального експерименту.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4-7, 18.

Інтернет-ресурси: 26-31.

Тема 14. Звітність як чинник управління процесом соціологічного дослідження

Звітність як чинник управління процесом соціологічного дослідження: поточна та підсумкова звітність. Обґрунтування форми звітності та графіка виконання завдань соціологічного проекту.

Технічний звіт: поняття, призначення, структура. Дослідницький звіт як письмовий науковий документ, у якому в систематичній і наочній формі викладаються результати теоретичної розробки досліджень.

Основні вимоги для складання звіту. Структура звіту. Вимоги до оформлення титульного аркушу звіту. Вимоги до оформлення реферату в звіті. Вимоги до оформлення змісту та списку виконавців у звіті. Вимоги до оформлення вступу у звіт. Вимоги до оформлення розділів основної частини звіту. Вимоги до оформлення закінчення (висновків) у звіті. Вимоги до оформлення додатків звіту.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 5-8.

Інтернет-ресурси: 26-31.

Тема 15. Перевірка результатів проекту

Перевірка результатів проекту (змісту звіту, таблиць, матеріалів презентації). Вимоги до подання результатів, їх інтерпретації, висновків, рекомендацій. Брак у роботі соціологічної служби: документальне оформлення скарг клієнтів, система заходів соціологічної служби щодо реагування на скарги. Зберігання записів і матеріалів: процедурні вимоги, форми, терміни. Вимоги щодо

оприлюднення результатів досліджень. Проблеми конфіденційності та оприлюднення результатів. Взаємодія соціологічної служби із засобами масової інформації: специфіка, основні проблеми.

Інформаційний масив і банк даних. Цільові функції банку даних: інформаційно-пошукова, інформаційно-логічна. Поняття інформаційних технологій (ІТ). Види ІТ: інформаційно-аналітичні (ІАТ), інформаційно-прогностичні (ІПТ). «Data Mining»: поняття, призначення, техніка. Алгоритм включення соціальної інформації й знання в структуру аналітичної роботи: 1) збирання вихідної інформації, створення основного інформаційного масиву; 2) аналітичне вивчення змісту інформації; 3) інтерпретація й оцінка даних.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4-8.

Інтернет-ресурси: 26-31.

Тема 16. Оцінка якості соціологічного дослідження

Поняття якості й достовірності соціологічного дослідження. Значення науково-дослідних асоціацій соціологів для оцінки якості й достовірності соціологічних досліджень. Основні ознаки неякісних соціологічних досліджень. Проблеми достовірності соціологічних досліджень при оприлюдненні даних в ЗМІ.

Шляхи подолання кон'юнктурності в роботі соціолога. Контроль якості та оцінка результатів роботи соціолога. Аспекти проблеми об'єктивності й упередженості (відкритої чи схованої) рекомендацій соціолога: етичний, методологічний, громадянський.

Поняття аудиту якості соціологічного дослідження. Внутрішня аудиторська перевірка, її мета і завдання. Дільниці аудиторської перевірки. Аудитори, організація їхньої роботи. Періодичність аудиту якості соціологічного дослідження. План аудиторської перевірки. Методика виконання внутрішніх аудиторських перевірок. Планування і проведення аудиту. Відбір проектів для аудиторської перевірки. Відбір працівників певних категорій для аудиту. Звітність про аудит якості соціологічного дослідження.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4-7, 18.

Інтернет-ресурси: 26-31.

Тема 17. Професійна етика соціолога

Поняття і сфера етики. Сутність професійної етики. Завдання професійної етики як навчальної дисципліни. Роль професійної етики в комплексі сучасного соціо-гуманітарного знання.

Професійна діяльність соціолога в контексті актуалізації професійної етики. Морально-правова регламентація професійної діяльності соціологів. Соціально-психологічні особливості проведення опитування. Професія та кар'єра соціолога. Звітність і контроль соціолога.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4-8, 16, 24.

Інтернет-ресурси: 26-31.

Тема 18. Моральна свідомість

Професійна етика та її взаємозв'язок із загальною теорією моралі. Професійна мораль. Особливості моралі різних професійних груп. Професійний обов'язок. Професійна честь. Професійна гідність. Професійна справедливість. Професійний такт. Виховання і пропаганда етичної поведінки на різних рівнях управління.

Роль менеджера у формуванні етики поведінки. Моральна культура керівника. Досвід видатних менеджерів щодо ефективної роботи в організації. Цінності: об'єктивність; справедливість; здатність згуртування; скромність; гармонія; вміння висловлювати позитивну оцінку діяльності іншої людини. Вимоги до менеджера: у сфері професійної етики, у сфері ділової етики, у сфері особистої етики. Кодекс поведінки менеджера.

Ділова етика в бізнесі. Бізнесова діяльність і мораль. Світова практика щодо подолання суперечностей між бізнесом і мораллю. Успішність компаній, які діють на моральних засадах. Універсальний поведінковий алгоритм збалансування моральних цінностей і бізнесу (принципи етичної поведінки в бізнесі). Сучасна бізнес-етика. Узгодженість бізнесу з вимогами моралі як привабливий імідж компанії.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4-8, 16, 24.

Інтернет-ресурси: 26-31.

Тема 19. Етичні норми соціологічної роботи

Функції та роль учасників соціологічного дослідження, етичні норми їх взаємовідносин. Етичні зобов'язання по відношенню до колег, взаємодії соціолога та респондентів.

Функції соціолога: пізнавальна; прогностична; управлінська; просвітницька. Формування в керівників різних рангів соціологічного мислення. Організація вивчення керівниками і спеціалістами основ соціологічних знань, зокрема соціології праці; поширення соціологічних знань серед працівників підприємства, виступи соціологів з лекціями, доповідями тощо. Регулярне інформування колективу про результати соціологічних досліджень, про хід вирішення соціальних проблем, виконання планів соціального розвитку.

Консультації працівників інших служб з питань вирішення соціальних проблем, розв'язання конфліктів тощо.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4,5,6,8,16,24.

Інтернет-ресурси: 26-31.

Тема 20. Інформаційна етика

Сутність інформаційної етики, її функції. Формування інформаційної етики. Особливості сприйняття інформації індивідом. Інформація особиста. Інформація спеціальна. Інформація масова. Інформаційна діяльність. Складові інформаційної етики фахівців.

Сфера інформаційної етики. Технічний компонент. Глобальні мережі щодо пошуку необхідної інформації. Підвищення рівня інформаційної культури.

Інформаційна безпека особистості. Зменшення інформаційної залежності та підвищення рівня інформаційної безпеки особистості. Захист інформації (запобігання загроз інформації). Захист від інформації (запобігання інформаційних загроз). Комп'ютерні злочини: шпіонаж, диверсії, тероризм, маніпулювання системою обробки даних, порушення приватної або державної таємниці,

протиправне копіювання програмних продуктів, яке порушує авторське право.
Злочини, пов'язані з мережею

Інтернет. Проблема захисту інформації. Інформаційні загрози (патогенні тексти, які суперечать діючій ідеологічній системі). Маніпулятивний вплив на особистість.

Конфіденційність і безпека документів та матеріалів. Положення контрактів щодо конфіденційності та нерозголошення інформації. Правила збереження офісних матеріалів та їх безпеки.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4-6, 8, 15, 16, 23, 24.

Інтернет-ресурси: 26-31.

Тема 21. Організація діяльності соціологічної служби щодо проведення маркетингового дослідження

Маркетингове дослідження як напрям прикладної соціології та діяльності соціологічної служби. Конкуренція в економіці. Визначальні чинники маркетингових досліджень. Бажання споживачів. Уподобання споживачів. Соціальні інтереси, потреби. Соціальна поведінка. Методи маркетингових досліджень. Фази маркетингових досліджень. Учасники маркетингових досліджень та їх ролі.

Соціальне замовлення. Формування замовлення маркетингового дослідження: оцінка потреб і запитів замовника, складові пропозиції соціологічної служби, визначення ціни дослідження. Фокус-група. Модератор дискусії, його функції. Організація дослідницької діяльності в рамках методу фокус-груп в тестуванні продукції й рекламній кампанії. Організація аналітичної обробки результатів маркетингово дослідження.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-3.

Додатковий: 4-7, 18.

Інтернет-ресурси: 26-31.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Болотіна Є.В. Соціологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Є.В. Болотіна, В.Б. Мішура. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 128 с.
2. Сірий Є. В. Соціологія: Загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві термії / Навч. посіб. К.: Атіка, 2015. 245 с
3. Соціологія: підручник / за ред. В.П. Пічі. 4-те вид., випр. Львів: "Магнолія-2006", 2008. 292 с.

Додатковий

4. Панина Н.В. Избранные труды по социологии: в трех томах. – Том 1. Вопросы теории, методологии, технологии социологического исследования и профессиональной этики/ Сост., ред., вступ. Статья Е.И. Головахи. К.: Факт, 2008. 472с.
5. Яковенко Ю. І. Методологічна травма в соціологічних полях України/ Вісник Харківського національного університету. Випуск № 39. С. 9-27.
6. Философия денег: кол. монограф / А.А. Мазараки, В.В. Ильин. К.: КНТЕУ, 2004. 718 с.
7. Соціологія: терміни, поняття, персоналії: Навч. словник-довідник для студентів / За ред. В.М. Пічі. 2-ге вид., стер. Л.: Новий Світ-2000, 2004. 476 с.
8. Гіденс Е. Соціологія. / Е. Гіденс; пер. з англ. . К. : Основи, 2014. 726 с.
9. Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження? Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених. Консультант-рецензент Володимир Паніотто. К.: Дух і Літера, 2015. 380 с.
10. Соціологія глобалізації. Навчальний посібник. / Култаєва М.Д., Прокопенко І.Ф., Радіонова І.О., Троцько Г.В. / За редакцією Култаєвої М.Д. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2018. 207 с.
11. Економіка підприємства: підручник. / І.М. Бойчик. Київ: Кондор Видавництво, 2016. 378 с.
12. Кліменко О.М. Соціальна економіка: навч. посіб. Харків: ХНЕУ, 2013. 147 с.
13. Agresti A. Statistical Methods for the Social Sciences. New Jersey: Prentice Hill, 2009. 609 p.
14. Azen R., Walker C. M. Categorical Data Analysis for the Behavioral and Social Sciences. Taylor and Francis Group, 2011. 296 p.
15. Паніотто В.І., Максименко В.С., Харченко Н.М. Статистичний аналіз соціологічних даних. Київ: Вид. дім «КМ Академія», 2004. 270 с.

16. Седова Л.Н., Малюкіна А.А. Етика бізнеса: учебное пособие. Ч. 1. Харків: Изд. ХНЭУ им. С. Кузнеця, 2014. 492 с.
17. Маркетинг у галузях і сферах діяльності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 535 с.
18. Герасимчук А.А. Соціологія бізнесу: навч. посіб. для студ. ВНЗ. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 276 с.
19. Холод О. Соціальні комунікації: тенденції розвитку. Київ.: Вид-во «Білий Тигр», 2018. 370 с.
20. Яремчук С.С. Соціологія масової комунікації: навч. посіб. Чернівці: Рута, 2015. 247 с.
21. Олтаржевський Д.О. Соціальна реклама: навч. посіб. Київ: Центр вільної преси, 2016. 118 с.
22. Латигіна Н.А. Демократія: реалії versus утопії. Монографія. Київ: КНТЕУ, 2009. 400 с.
23. Користін О.Є. Економічна безпека: навчальний посібник / О.Є. Користін. К.: Центр учбової літератури. 2010. 368 с.
24. Бралатан В.П. Професійна етика. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 252 с.
25. Ніколаєць К.М. Соціальна політика в Україні (у 90-х рр. ХХ ст.) навчальний посібник. Київ: КНТЕУ, 2016. 296 с.

Інтернет -ресурси

26. Офіційний сайт соціологічної асоціації України - www.sau.in.ua.
27. Фаховий журнал «Соціологія: теорія, методи, маркетинг». Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/5932>
28. Офіційний сайт Українського Інституту соціальних досліджень імені Олександра Яременка). Режим доступу: <http://www.uisr.org.ua/>
29. Центр соціальних та маркетингових досліджень SOCIS . Режим доступу: <http://socis.kiev.ua/ua/>
30. Центр Разумкова. Режим доступу: <http://razumkov.org.ua/>
31. База даних соціологічних досліджень [The European Social Survey \(the ESS\)](http://www.europeansocialsurvey.org/)). Режим доступу: <http://www.europeansocialsurvey.org/>

* Примітка: курсивом зазначені джерела, які наявні в бібліотеці КНТЕУ.